

Lluís Utrilla: «Josep Maria Subirachs», *Boletín de la Asociación del Personal de la C.P.V.A*, juliol de 1966, p. 67-69.

Considerat com un dels millors escultors del país, professor de l'escola d'art Elisava, conferenciant sobre art, col·laborador en decorats de teatre, concretament el de *La primera història d'Esther*, de Salvador Espriu. La seva escultura ha creat polèmica. Barcelona va tenir la primera escultura informalista als seus carrers signada per en Subirachs. Actualment ja n'hi ha bastantes. L'última la veurem aviat, i serà a la façana del nou edifici de l'ajuntament. La façana i les escultures de la Virgen del Camino de León, les trobareu en qualsevol història de l'art.

Vàrem anar a casa seva amb una certa recança ja que no volíem restar-li temps a la seva feina. La intenció era deixar-li el qüestionari de preguntes, i que una vegada contestades, ens les enviés per correu. El resultat va ésser ben diferent: foren dues hores sentats al seu estudi xerrant de tot. El marc on va tenir lloc la conversa és un festival d'estètica. La torre situada al començament de la Rabassada, realitzada per l'arquitecte Moragas, és fantàstica, construïda i pensada per a la funció que ha de servir, sense falses ornamentacions, senzilla, austera, clara de llum i còmoda. Repeteixo: un monument a l'estètica i a l'utilitat.

Intentarem resumir la conversa:

- Quins són els estudis de J.M. Subirachs?

- Ni batxillerat. En la meua professió sóc autodidacta, l'art és personal i intransferible.

- Has treballat amb algun altra escultor?

- Vaig treballar sis mesos amb el gran escultor Enric Casanovas.

- Quins són els artistes que han influït en la teua obra?

- Gaudí i Orson Welles.

- A Barcelona concretament, dues escultures teves han promogut força polèmica. Són el monument a la navegació instal·lat a la Barceloneta, i el monument a Monturiol. ¿Per què les vas realitzar així?

- No podia pas fer-les d'altra manera. L'escultura de la Barceloneta, començada l'any 1958, està encara dintre del moviment informalista de la postguerra. L'escultura a Monturiol feta a l'any 1963 és el primer monument del nou realisme.

- Influeix el paisatge o el lloc on ha d'emplaçar-se o bé en prescindeixes completament?

- En un 25 per cent.

- **Quins són els materials amb els que treballes més a gust?**

- L'or, però l'he pogut treballar poques vegades.

- **Tu ets professor de l'escola Elisava, ¿què hi ensenyas?**

- Experiències professionals.

- **Quina importància té el disseny industrial? És un art?**

- Dintre el sistema capitalista, el disseny i la publicitat són importantíssims. Naturalment és un art, com tot el que l'home fa amb estil.

- **Indica'm quatre objectes d'ús freqüent que consideris ben dissenyats.**

- El silló BKF de Bonet. La botella de la Coca-Cola de Loewi. El Fiat 600 de Giàcosa. La làmpara TMC de Milà.

- **Pot el disseny ajudar a comprendre l'art actual?**

- Sí, perquè tothom desitja posseir el *Citröen DS19* i, en canvi, no compren l'escultura de Brancussi que n'ha estat l'origen. Quan s'adona que tenen el mateix estil, no té altre remei que acceptar l'obra de Brancussi o sortir al carrer amb carrossa.

- **Et veuries amb cor de dissenyar una llum per a un jardí i una cadira? Si ho poguessis fer, guardaria alguna relació amb el teu estil?**

- No és la meva professió fer llums ni cadires. Ara bé, si ho fes tindria una gran relació amb la meva escultura, ja que el que importa no és el tema sinó l'estil.

- **Explica'm d'una manera ben planera la teva forma de treballar.**

- El meu sistema de treballar es divideix en dues parts: projecte i realització. En la primera part intento resoldre, el més cerebralment possible, el problema de l'obra; en la segona part, intento amagar aquesta part cerebral, perquè l'obra es presenti amb naturalitat.

- **Creus que tothom és sincer en l'art actual?**

- Jo crec que tothom és sincer, però desgraciadament això no serveix per fer obres d'art, ja que el que importa no és la sinceritat sinó la responsabilitat.

- **Concretant: el monument de la Barceloneta, no tenia que ésser una al·legoria del grup Sant Ignasi de la Caixa a Manresa?**

- En l'època que vaig fer l'escultura de la Barceloneta se'm va demanar un projecte per decorar el grup Sant Ignasi de La Caixa. El meu projecte tenia

forçosament bastant de semblança amb l'escultura de la Barceloneta, ja que era una obra del mateix monument. (És evident que en cada època d'un artista l'obra presenta unes mateixes característiques, ja que l'artista treballa per a resoldre uns concrets problemes plàstics; això es pot comprovar en l'obra dels artistes de totes les èpoques, naturalment estem parlant dels autèntics artistes, dels que no cauen en el defecte de l'eclecticisme.) El projecte de Manresa, malgrat l'entusiasme del gran arquitecte Manuel Baldrich, no va tenir, segons sembla, bona acceptació pels que havien de decidir. Si l'obra s'hagués pogut portar a terme, actualment hi hauria a la via pública tres obres meves dels anys 1957-58: la de l'entrada de les «Llars Mundet»; la de la Barceloneta i la de Manresa.

- Com veus el futur de l'art?

- Encadenat a la història, com sempre.

- Es mantindrà la pintura dins d'un marc i d'un tela?

- La pintura de cavallet fa que l'home econòmicament modest, que habita en un pis, amb la impossibilitat de poder tenir parets pintades al fresc, pugui posseir una obra d'art. El progrés social fa doncs que la pintura de cavallet tingui un gran futur.

- Creus que l'art figuratiu és necessari i interessant?

- El que és necessari i interessant és l'art bo, o sigui l'art que té les qualitats d'historicitat, intencionalitat i creativitat, sigui aquest figuratiu o abstracte.

- Explica'm breument aquestes qualitats.

- La primera és la historicitat, el seu defecte és l'anacronisme. La historicitat vol dir que l'obra ha d'estar forçosament d'acord amb el seu moment històric. No hi cap exemple d'obra mestra del passat que no fos extraordinàriament actual en el seu temps. La segona qualitat és la intencionalitat, el seu defecte és l'arbitrarietat. La intencionalitat vol dir que tot el que hi ha en una obra d'art reeixida no ha d'ésser posat per què sí, sinó que ha de respondre a una intencionalitat de comunicació o de construcció. L'obra mestra és la que no hi sobra ni hi falta res. La creativitat té com a defecte la imitació o l'amanerament. Vol dir que l'obra ha d'aportar alguna cosa de nou a la història. L'obra ha d'enriquir l'home; per tant, quan una obra en repeteix una d'anterior, no té sentit d'existir.

- Quin és l'art amb més avenir de cara al futur?

- El cinema, l'urbanisme i la semiòtica. (1)

- Creus que l'art ha d'ésser polític, compromès?

- Polític sí, però no demagògic.

- **Hi ha d'haver un paral·lelisme entre l'art i la realitat Social-política-econòmica que regeix el país de l'artista?**

- Més que paral·lelisme, relació. Però aquesta relació pot ésser tan en acord com en oposició.

- **Com a resum, quines creus que han d'ésser les constants de l'art en el nostre país, per ésser autèntic?**

- Ésser conscient de què formem part d'una regió que es diu Europa que té unes característiques concretíssimes, i que l'autenticitat consisteix a fer un art que ha procurat sempre valoritzar l'home per sobre de tot.

- **Pots esmentar-me, d'entre els que et plauen...**

... **un escultor?** Tutmosis (2)

...**un pintor:** Cuixart.

...**un crític:** Michel Seuphor

...**un arquitecte:** Le Corbusier

...**un director de cine:** Orson Welles

...**un music:** Stravinsky

...**un poeta:** Espriu

...**un novel·lista:** Stendhal.

(1) Art de la senyalització.

(2) Arquitecte egipci, de l'època faraònica.